



**R. P. Antonii De Escobar Et Mendoza, Vallisoletani,
Societatis Iesv Theologi, Vniversæ Theologiæ Moralis,
Receptiores Absqve Lite Sententiæ nec-non
Problematicæ Disquisitiones ... Volumen ...**

Ivstitia Et, Ivs. Sex Libris totidem Tractatus appono, nempe de rerum
Dominio, de Restitutione, de Contractibus Gratuitis, de Contractibus
Onerosis, de Contractibus Fortunæ, de Contractibus Adminicularis, de
Quasi-Contractibus, & nonnullis Innominatis

**Escobar y Mendoza, Antonio de
Lugduni, 1663**

Sectio II. Dubia de Contractibus Adminiculariis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80681](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80681)



SECTIO SECVNDA.

Dubia de Contractibus Adminiculariis.



CAPVT XII.

DVBIVM II.

Circa Contractum Societatis.

Cum alter pecuniam, alter industriam confert, & pecunia perit, communisne est iactura?

DVBIVM I.

In societate, in qua alter pecuniam confert, alter operam, conseruaturne pecunia communicata, ita vt finita societate sit, vel non sit diuidenda?

Iactura est communis. Quia leg. cum duobus, §. quidam sagariam ff. pro socio. dicitur danum esse commune, ideoque pro socio actione damni, partem dimidiam agnoscere debere. Et quia aequalitas seruari debet in societate. Nam si conferens pecuniam, non solum illius usum, & commoditatem perdit sed etiam ipsam pecuniae proprietatem, grauiori iacturae se exponit, quam ille, qui solum adhibet industriam. Cum autem in societate omnia debeant aequalia esse, conferens industriam debet etiam pecuniae iacturam sustinere. Sic Salicet. Fulgosi. post Oldradum ad l. 1. C. pro socio.

Non est communis iactura pecuniae, sed solummodo conferenti perit. Quia res suo domino perit l. Pignus, C. de pignor. act. At pecunia non est in conferenti industria Et quia seruati potest aequalitas, etsi pecunia eius domino pereat, siue operae sint exhibitae, siue non, siue pecunia superet operas, siue non superet. Nam aequalitas in societate non desumitur ex euentu contingenter futuro, sed ex spe lucri, & periculo damni, quibus socij exponuntur. At haec aequalitas esse possunt, etsi pecunia praesentia illam pereat, potuit enim periculum amittendi pecuniam, usum, & commoditatem illius, aequivalere periculo amittendi operas, & esto illud periculum operarum amissionem excederet, compenari sufficienter posset maioris lucri spe, si lucri contingeret. Non igitur debet conferens operas pecuniae iacturam sustinere. Ita Fachin. lib. secund. contron. cap. 96. Accurs. Bart. Bald. Angel. Castr. ad leg. prim. Cod. pro socio. Nauat. summ. cap. 17. numero 252. Syluest. verb. Societas 1. quae s. 6. 1. uoluit. Lopez l. 1. in fir. cap. 64. Reber. p. 2. de iust. l. 15. q. 3. Lel. l. 2. c. 25. du. 2.

Hanc sententiam credo esse probabilior. Quia lex cum duobus loquitur de societate, in qua uterque socius pecuniam apponit. Nam cum pecuniam, & industriam conferens censetur pecuniam perdidisse.

X 4 veri-

SCOBAR
Theob. Mer.
V. VI. VII.
E. IV.

80
Confer
communis
ita vt di
uidenda sit.



Ense vt communicata, ita vt diuidenda sit. Quia ea, quae in societatem conferuntur, in eam finem conferri censentur, vt communicentur, & diuidantur inter contrahentes, leg. prim. & secund. ff. pro socio. Certe industriam apponens, communem eam alteri socio facit. Ergo alter ipsi pecuniam communicare debet. Sic Accurs. Bart. & Alberic. ad l. 1.

Non censetur communicata ita vt sit diuidenda. Quia contrahentes, cum aliud non expriment, tantum videntur intendere, communicare inter se usum, & commoditatem eorum quae in societatem conferunt, argument. leg. cum duobus, ff. pro socio. Nam ea intentio sibi est utilior, ac litibus minus exposita. Ita Andr. Fachin. l. 2. contr. c. 95. Palao de iustit. tractat. 22. d. 9. puncto 3. numero 3.

Probabilior mihi haec sententia est. Nam qui nanem verb. grat. confert ad negotiationem non censetur nanis conferre proprietatem, sed usum tantum. Sic collator pecuniae censendus est pecuniae usum: & illius commoditatem conferre, haec enim vt a proprietate pecuniae distincta industriae alterius aequalere, imo eam superare possunt. Fateor quidem, ea, quae in societatem conferuntur, eo animo conferri, vt communia sint, non quidem quoad proprietatem, sed quoad usum, & commoditatem, quando ille usus, & commoditas aequalesque sunt, quae alij socij conferuntur.

83
Iactura est communis.

84
Non est communis iactura.

85
Hoc probabile.

verisimile est, alterum socium saltem pecuniam apposuisse. Quid ergo mirum, si damnum pecuniae commune sit, cum non valeat distinguere, cuius fuerit pecunia deperdita.

D V B I V M III.

Licetne lucrum, saluo capitali, in societatis contractu comparare?

86
Quaestio
status.

AD vitandas lites, cum alter socius pecuniam confert, alter operas, & industriam, soles fieri conventio, ut conferens industriam, praestet conferenti pecuniam illius securitatem, & in super aliquid lucrum concedat minus, quam credit ei esse obtenturum, si societati nullum pactum additum esset. Quaestio igitur grauis est, an talis conventio licita sit, liceatque conferendi pecuniam, lucrum illud comparare?

87
Non licet.

Quia de ratione societatis est, ut socij aequae ad lucrum, & ad damnum concurrant. §. *Illud, insit. de societate.* ergo socius, qui solius lucri particeps esse intendit reiecto periculo in alios socios, non veram societatem, sed simulatam trahit. Et quia conferens pecuniam reiecto periculo in accipientem, mutare censetur, si quidem dominium pecuniae in accipientem transfert, cum possit de illa libere disponere. Sic Panormit. *ad ca. Naviganti, de usur. numer. 11. Abul. ad c. 23. Mat. q. 2. 26. Sotus l. 6. de inst. q. 6. a. 3. Ant. Gomez plures referens, l. 2. var. c. 5. num. 4. Rebel. alijs relatis, l. 15 de iust. q. 4. n. 2.*

88
Licet plane

Licet plane, si bona fides adsit. Quia id colligitur ex *l. si non fuerint, ff. pro socio*, ubi dicitur: posse societatem iniri eo pacto, ut nullam partem damni alter sentiat, et quia in hoc contractu potest aequalitas asseruati. Socius namque pericula sortis sustinens, & certum lucrum promittens, non praestat hanc securitatem, neque hoc lucrum promittit ex vi contractus societatis, sed ex eo quod alter socius abundantius lucrum probabiliter speratum ex societate, si diligenter socius, ut tenebatur, negotiationi incumberet, remittit. Ob hanc enim remissionem securitatem accipit, & lucrum determinatum. Quod certe consentaneum est, nec societati videtur officere. Ita Angel. *v. Societas 1. §. 7. Syluester ibi q. 2. Nau. sum. c. 17. n. 255. Mol. d. 4. 17. Tol. l. 5. c. 41. Val. 2. d. 5. q. 24. pu. 2. Lel. l. 2. cap. 25. du. 3. nu. 24. Laym. l. 3. sect. 5. tract. 4. c. 20. num. 102.*

89
Cum his
opinor.

Cum his opinor, indicans, minime id officere societati. Nam si contracta societate posset conferens pecuniam cum altero tertio conuenire de cedendo lucro, quod aenturam sperat in ipsum, ea conditione, ut ab ipso securitatem sortis cum moderato lucro acciperet: cur non poterit hanc conventionem cum ipso socio praestare? Haec ratio conuincit, hunc contractum non solum ex intervallo post societatem initam, sed etiam in ipsa societa-

te perfici, ut doctores hi supponunt aduersus Caietanum *tr. 17. resp. c. 11.* qui hunc contractum celebratum ex intervallo post initam societatem approbat, reprobat vero celebratum in societatis creatione. Nam ratio honestandi hunc contractum, quae est cessio abundantioris lucri probabiliter sperati pro securitate sortis cum moderato lucro, aequae post initam societatem, ac quando ipsa creatur, procedit.

D V B I V M IV.

Licitusne est contractus in societate super animalibus inita, si periculum in accipientem animalis reiciat, ipseque tibi obligetur, aestimationem in quocumque euentu praesentem soluere, communicato lucro, & emolumento, quod super fuerit?

Certum est, diuersimode super animalibus societatem iniri. Interdum ipsa pecora simul cum fructibus communia facis apponenti industriam in eorum pastu, & gubernatione, quo casu detrimenta vtrique erunt communia. Interdum solum emolumenta, & fructus, ac detrimenta communicare intendis, dominium vero animalium eorumque periculum, ac casus fortuitos tibi reseruare, & c. Difficultas autem est, si periculum, & casum fortuitum in accipientem reiciat, ipseque tibi obligetur, in quocumque euentu aestimationem pecorum praesentem soluere, communicato lucro, & emolumento, quod super fuerit, an hic licitus sit contractus?

Licitus non est. Quia perinde esset, ac si ea pecora tunc venderes, & illorum pretium socio mutuum traderes sub obligatione lucri soluendi, quod sapit usuram. Sic D. Ant. *p. 2. tit. 1. c. 7. §. 39. Conrad. de conu. q. 91. Barth a Medina sum. l. 1. c. 14. §. 27. Reb. p. 2. l. 15. q. 6. num. 7.*

Est licitus. Quia si lucri futuri communitatio, quam accipienti pecora concedis, aequiualeat asecurationi, labori, industriae, aliisque operibus ab accipiente praestitis, vti aequiualeere potest, nulla est radix, unde iniustitia possit oriri. Ita Navarra *de rest. l. 3. c. 2. n. 473. Molina d. 503. Lessius libro secund. capit. 25. dub. secund. Layman. l. 3. sect. 5. rr. 4. capit. 20. numero quarto Palao de iust. tract. 22. d. 8. p. 6. n. 2.*

Cum his probabilius opinor. Nec enim est verum, eo in contractu mutuum interuenire, cum dominium pecorum non transeat in accipientem, sed illa possit tanquam propria vendicare, & suo tempore repetere, nec accipiens valeat ea pro libito distrahere. Hinc infero licitum esse illam contractum, quo rustico traderes pecora custodienda sub obligatione, ut ea integra haberet, & loco demortuorum alia substitueret, designata ipsi ex fructibus congrua portione, quae

Sectio I de Contr. Adminiculariis 249

quæ tùm labori, tùm præfata obligationi æquivaleret.

DVBIVM V.

An ad solvendas pro societate expensas, ea debeant detrahi, quæ quis domi infunderet, si non iniisset societatem?

94
Cernere
ole.

Certum est, ea, quæ in sumpta fuerint in cemenis mercibus, custodiendis, conferendis, vendendis, &c. ex communibus bonis extrahi debere, cum hæc directe in bonum societatis fuerint expensa. Vnde ea, quæ socius, eiusque famuli extra propriam domum expendant in cibo, ac potu, deportatione, hospitio, medicamentis, si forte infirmetur, ex societatis bonis deimere possit. *l. damnata, §. si quis ex sociis, ff. pro socio, & l. Regia 16. tit. 10. p. 5.* At quæherim, num integræ expensæ ex communibus bonis solvenda sint, an verò detrahi debeant ea, quæ locus domi infunderet?

94
Detrahi
debet.

Debet detrahi. Quia expensas aliâs domi faciendas si negotiationi non incumberet, deberet ille ex proprijs expendere. Ergo in ita societate, non debet hoc onus in socios reijcere, cum non sint sumptus causa societatis præstiti. Aliâs domi incumbens negotiationi, possit sumptus ex communibus bonis decerpere, quod nullus admittet. Sic Syll. v. *Societas 1. q. 12. Aug. ibi, n. 2. 2. Armil. n. 10. Maior in 4. d. ff. 15. quest. 47. Rebel. de iust. l. 15. q. 7. num. 2.*

96
Non de
bet.

Detrahi non debent. Quia *lex cum duobus, §. quid in Sagariam, lex si frater, §. si quis ex sociis, lex secundum Iulianum, ff. pro socio, & lex 16. tit. 10. p. 5.* expresse canent, socio ad negotiationem extra domicilium proficiscendi expensas ex bonis societatis solven- das esse, superflua autem esset harum legum decilio, si solum expensas causa societatis tantummodo factas leges intelligerent. Ita Nau. *sum. c. 17. n. 28; Mol. d. 4. §. 8. l. c. 2. c. 25. d. n. 4. n. 35. Laym. d. 3. q. 5. r. 4. c. 2. o. n. 5. Sâ v. Societas, n. 4.*

97
Cum his
opior.

Cum his sentiens, crediderim, ob incommoditatem in aëris leges concessisse has expensas ultra id, quod alias debitum erat.

DVBIVM VI.

Pro damno mercium vitando, quod socius timet eventurum nisi ex proprijs insumpserit, vel si non habet, mutuo acceperit, obligaturne ex iustitia si sumptus levis sit, & facile id possit præstare.

98
Nonnulla
recola ad

Nam pro vendendis mercibus, lucroque acquirendo, cum non suppetunt bona societatis, debeas petere mutuo, vel pro-

pria expendere, non conveniunt Doctores. Dixerim, pro lucro præcisè acquirendo neque ex charitate, neque ex iustitia te esse obligatum, quia non teneris proximi lucrum querere tuorum bonorum iactura. Neque contractus societatis obligat negotiationi incumbere per alia bona, quam quæ in societate sunt contributa. Pro damno vero vitando, quod times probabiliter eventurum, nisi ex proprijs, aut mutuo acceperis aliquid, quod infunderes, si id leve est, & facile præstare potes, absque dubio obligaris ex charitate, hæc enim te obligat alienum damnum grave vitare, cum facile possis. Quæherim an quis ad id ex iustitia etiam obligetur?

scatum
quæstionis

non obligatur ex iustitia. Quia obligatio iustitiæ ex contractu nascitur. At contractus societatis non videtur obligare socios bono societatis consulere mutuum petendo, aut propria expendendo bona. Sic Reb. *de iust. l. 15. q. 7. n. 8.*

99
Non obli-
gatur ex
iustitia.

Ex iustitia obligatur. Quia ex vi societatis tenetur socius eam diligentiam præstare in bonis societatis conferendis, & expendendis, quam quilibet cordatus in suis bonis proprijs exhiberet, aliâs censetur sua culpa saltem levi peire. At quilibet cordatus, ut gravem bonorum propriorum iacturam vitaret, sustineret mutui petitionem, & aliorum bonorum levi iacturam, maxime si conscius esset ea sic impensa fore recuperaturum. Ergo eadem obligatione tenetur socius compensatione bonorum societatis. Ita Mol. *d. 418. l. c. 2. c. 25. d. n. 25. n. 36. Laym. l. 3. sect. 5. r. 4. c. 2. o. n. 5.*

100
Ex iustitia
obligatur.

Melius hosce opinari iudico. Vnde cum eis sentiens addiderim, etsi nullam iustitiam quis haberet obligationem, si tamen pro damno evitando, vel lucro acquirendo, prudenter aliquid ex proprijs, vel mutuo acceperit expendit, posse illud actione negotiorum gestorum à bonis societatis recuperare, quia vulter negotiorum societatis gessit. Vidici ex Molina *citato.*

101
Hos melius
opinari iu-
dico.

DVBIVM VII.

Inter patrem, & filium sub eius potestate constitutum, potestne contrahi societas?

Minimè potest. Quia nequit lucrum esse commune, filius enim sub patris potestate constitutus quidquid pecunia patris acquirit, patris est quoad dominium, & usufructum. Sic docti quidam, quorum placitum non omnino dixerim improbabile.

102
Non potest.

Potest omnino vera societas inter patrem ac filium iniri. Quia est verum sit, ad patrem pertinere, quæ filius pecunia, bonisque paternis fuerit lucratus, id tamen intelligendum est, cum non est aliter conventum, & protestatum, facta enim conventionione, & protestatione, dominium acquiritorum filius comparat tamen usufructus patri adindicetur. Ita Nau. *sum. c. 17. n. 144. & 148. Gama dec. 110. n. 17. Reb. de iust. l. 15. q. vlt. n. 2.*

103
Potest pla-
ne.

Hoc

SCOBAR
Theob. Mor.
d. n. 11. v. 11. v. 11.
E. IV

104
Hoc asse-
rendum.

Hoc asserendum, fauente lege cum oportet, C. de bonis, qua liberis, dicente: Alioquin filij lugebunt, qua suis laboribus sibi possessa sunt, ad alios transferenda aspicientes.

ra transmissibilis est. Non enim est ex sui natura transmissibilis, sed ex privilegio. Itaque eadem Doctrina Ant. Gomez nostra nititur assertio.

D V B I V M V I I I.

Cum societas transiit ad haeredes, debetne transire non solum ad primos haeredes, sed ad subsequentes?

105
Nonnulla
primito.

Certum est, societatis contractum non transire ad haeredes, etiam si de eo fuerit conuentio facta, ut habetur §. soluitur, in §. de societ. & leg. verum, §. in haeredem, ff. pro socio. Ictio tamen duplicem causam a Doctorebus referri, in quibus societas ad haeredes transit, ita ut superstitis socij teneantur cum haerede defuncti continuare, si alioquin est aptus, ad societate. Primus, si societas fit circa conductionem vectigalium, vel aliarum rerum publicarum, & socij pro se, suisque haeredibus conueniant; ob fauorem enim publicum statuitur, pactum hoc esse validum leg. Adeo leg. verum, §. in haeredem, ff. pro socio. & tradit ibi Glossa, & communis sententia, teste Gutier. de iuramen. c. 48. n. 6. Mol. d. 414. Secundus est, si iuramento se obligent socij pro se, suisque haeredibus societatem continuare. Nam iuramentum eam vim habet ut pacta alioquin infirma valida, ac firma redant, cap. Quamuis pactum de pactis, l. 6. & tradit Io. Faber, quem referunt, ac sequuntur Greg. Lopez leg. 10. ut. 10. part. 5. Gutier. de iuram. p. 1. c. 58. n. 5. Lessi. l. 2. c. 25. dub. 1. dub. 1. Mol. citat. Quaesierim igitur, num cu in duplici hoc casu societas transiit ad haeredes, sed & ad subsequentes? & quaestio procedit, cum intentio contractuum aliunde vestigari non potest, & verba sunt indifferetia.

106
Non solum
transiit ad
heredem in
contractibus,
que sunt ad
haeredes
primos.

Certe transit non solum ad primos, & ad subsequentes haeredes. Quia quoties mentio fit transiit ad heredem in contractibus, que sunt ad haeredes ex sui natura transmissibiles, omnes haeredes vsque in infinitum comprehenduntur. At societas vectigalium, & iurata ad haeredes ex sui natura transmissibilis est. Ergo transmittitur non solum ad haeredes, primos, sed & ad subsequentes. Sic Gutier. d. cap. 48. nu. 8. Ant. Gomez l. 2. var. c. 11. n. 14. Faucit Bald. & Salicet. ad leg. Nulla, ff. pro socio.

107
Ad primos
solum tra-
nsiit.

Solum transiit ad primos non ad subsequentes haeredes illa dispositio. Quia societas vectigalium, & iurata non est transmissibilis ex sui natura, sed ex privilegio ob bonum publicum, & ob Religionis virtutem, ac proinde non debet ultra primos haeredes extendi. Ita Gloss. ad leg. Nulla. Castro Palao de inst. tr. 2. d. 8. p. 1. n. 13.

108
Hoc mihi
verius.

Scio, Doctrinam illam qua Gutierrez nititur, esse Antonij Gomez asserentis quoties mentio fit haeredum in contractibus, que sunt ad haeredes ex sui natura transmissibiles, omnes haeredes vsque in infinitum comprehendit. Hoc fateor. Abnego autem minorem syllogismi, quo Gutierrez vitur: At societas vectigalium & iurata ad haeredes ex sui natu-



CAPVT XIII.

Circa fideiussionem, Pringnus, & Hypothecam.

D V B I V M I X.

Mulier si fideiussionem iuramento confirmauit privilegij Velleiani ignara, come gaudet?



MNES, qui se possunt obligare possunt fideiubere, nisi speciali privilegio, aut lege prohibeantur. Porro mulieres aliquando non possunt se valide obligare, & tunc licet renuncient privilegio Velleiani, non est valida renunciatio; quia resistente lege obligationis valori, non potest mulier propria voluntate valorem dare. Hinc est, ut si pro marito fideiubeat sit irrita fideiussio. Authent. si qua mulier. Cod. ad senatusconsulti. Velleian. Quare si soluit fideiussionis causa, creditor ad restitutionem teneatur, cum sine valido titulo acceperit. Valebit tamen obligatio si fuerit iuramento confirmata, argum. textus in cap. Quamuis pactum, de pactis. Aliquando vero mulier potest valide fideiubere instrumento publico, & coram tribus testibus; potest tamen postea uti exceptione Senatut. consuli. Velleiani, & obligationem elidere leg. 2. & sequent. C. ad Senatusconsulti. Velleian. quo privilegio potest tuta conscientia uti, cum a lege ob sextus fragilitatem sit concessum. Hoc tamen privilegio gaudere non potest, si expresse renunciauerit in particulari, & non solum generali clausula. Ad hoc tamen molina d. 540. & alij peunt, renunciationem coram publico Magistratu fieri. Quaesierim vero, an si fideiussione iuramento confirmauit privilegij Velleiani ignara, eo possit postmodum gaudere?

109
Nonnulla
primito.

Gaudere privilegio non potest. Quia obligatio mulieris valida est, si fuerit iurando confirmata, cap. Quamuis pactum, de pactis. Si autem postmodum posset privilegio gaudere, quid inrasse proficere? Sic Molina citans afferens multos. Lessi. l. 2. c. 28. n. 16.

110
Non potest
privilegio
gaudere.

Potest postea privilegio gaudere, si privilegium ignorauit, non obstante iuramento. Quia forte non iurasset, si privilegio ignara non fuisset. Et qua iuravit tueri obligationem, non autem intendit iurando adstringi, ut cuiuslibet privilegio, si forte aliquod adesset, renunciaret. Ita Couar. ad cap. Quamuis pactum p. 2. §. 3. n. 5. citans alios. Videtur inclinare Card. de Lugo 10. 2. de inst. d. 3. 2. n. 12.

111
Potest qui-
dem.

Hanc praefero sententiam, quam licet Molina

Sect. II. de Contract. Adminicul. 251

112 *linæ displiceat, scio Thomam Sancium l. 4. de Hanc pre. matr. d. 9. n. 15. & Lellium n. 17. fateti esse fore sententiam probabilem, in praxique tutam.*

D V B I V M X.

Episcopus, & Clericus possuntne fideiubere?

113 *Minime possunt.*
Minime fideiussores esse possunt. Quia huiusmodi contractum inire litibus, & executioni obnoxium videtur indecentiam sapere. Sic aliqui, quos pressio nomine memorat Lugo Card. 10. 2. de iust. d. 32. n. 13. Possunt equidem fideiubere. Quia huiusmodi inire contractum non solum indecens non est, sed plerumque charitatis documentum exponit erga proximum. Ita Lugo citat. Mol. d. 540. Lellii l. 2. c. 28. num. 19.
 115 *Com his sentis.*
 Primam sententiam, veram non esse crediderim, quia indecentiam nullam in eiusmodi obligatione recognosco. Lites enim ex fideiussione posse excitari, accidentarium omnino est.

D V B I V M XI.

Si debitor solvendo non sit, creditor in eius defectum debetne emptori reddere pretiam pignoris venditis, si extet, vel si ex illo factus est locupletior.

116 *Certa sup. p. 110.*
Creditor, qui uti creditor, & non ut dominus vendidit, ad debitum recuperandum non tenetur emptori de evictione. leg. 1. & 2. C. creditorem evictionem pignoris non habere leg. Periculum. ff. de pignoriis. sed solum debitor tenetur. Quia tunc creditor vendidit tanquam debitoris procurator. Tenetur tamen creditor, si vendidit tanquam rei dominus, hoc est si non constituit emptori rem ut pignus alienum vendi. Vel si non probat, rem sibi fuisse obligatam. Vel si non constat, eum fuisse anteriorem creditorem, sed alius iure praerogationis eam vinceret. Vel si mala fide vendidit, sciens pignus non esse debitoris.

Vel si vendidit, quando nec ex pacto, nec ex lege, ac Iudicis decreto vendere poterat nisi iusto deceptus errore vendidisset. Vel si promissit, aut cavit emptori de evictione. Semper tamen quando de evictione non tenetur, debet emptori re evicta, cedere ius, quod habebat adversus debitorem, qui tunc de evictione tenebitur. Est autem difficultas, si debitor solvendo non sit, an creditor in eius defectum debeat emptori reddere pretium pignoris alieni venditi, si extet, vel si ex illo factus sit locupletior?

117 *Debet quidem.*
 Debet quidem. Quia solutio & satisfactio sui debiti fieri illi debebat ex bonis debitoris, non vero ex re aliena evicta, neque ex illiusdem pretio. Quare postquam constat, pignus fuisse alienum, nec rem nec pretium potest retinere in sui debiti solutionem, sed à solo debitore potest suum debitum exigere. Sic Molin. d. 538.

118 *Non debet.*
 Minime debet. Quia cum creditor vendiderit non suo nomine, sed ut procurator debitori, pro ut ipse mol. fatetur, perinde se habet, ac si debitor ipse vendidisset, & ex pretio ei debitum solvisset, tunc autem creditor nihil teneretur reddere, nisi pretium in dominium debitoris transfisset, & ex eo posset suo creditori valide solvere. Cum ergo aliunde creditor non tenetur emptori de evictione, sed solus debitor, cuius nomine facta est venditio, non est, cur debeat pretium reddere, quod ipse non accepit titulo venditionis, sed ut solutionem factam sibi à debitore, quae in vi solutionis valide fieri potuit. Ita Card. de Lugo 10. 2. de iust. d. 32. n. 43.

119 *Eiusdem sum mentis.*
 Vero similis hoc ego, esse crediderim. Profectò Doctorum Moralium Volumina enolens nihil circa Contractus Adminiculares, Quasi contractus innominatos, inveni controversum, quod potest conscientiae tribunali deferri.

120 *Cur triplicem materia.*
 Triplicem autem materiam ab hoc Volumine intersecui, in commodiorem locum differens, nempe. Simoniam Tributorum iustitiam, Indicia publica, seu de diffam. Indice, Teste, & Reo. Nam Volumen decem tractationum, quod triplicis status obligationes exprimit, reddet Simoniae tractatum in Ecclesiastico, in saeculari vero Tributorum, a publicè iudicij iura exponet.

Ad

SCOBAR
 Meok Mar.
 m. XVII. II.
 E. IV.